

Barbara Walder

S-a născut în Germania, unde a locuit din 1952 până în 2006, când s-a mutat în Elveția, iar din 2012 s-a stabilit în Principatul de Liechtenstein.

A început să studieze pictura și sculptura în 1998, în Germania și Elveția, a efectuat mai multe călătorii de studii în Europa, Egipt, Iordania, Turcia. A început să picteze în 2002, dar a continuat să se perfecționeze, participând la numeroase întâlniri de lucru și cursuri de specialitate. Expoziții personale în mai multe țări europene, participare la expoziții de grup, are lucrări în colecții publice și private.

În ultimii ani a primit mai multe premii, de pildă, The Palm Art Recognition Prize (2015), premiile ale revistei *Art Magazine* (2015, 2016, 2017) etc.

prin fragmente și identificabile într-un fel de neometafizică, cu conținut emoțional deosebit de intens. Arta sa, chiar cu anumite accente de Expresionism Abstract, este pură *abstracție lirică*, așa cum a fost aceasta definită de Pierre Restany (1930-2003) și folosită de Georges Mathieu (1921-2012) și de italianul Antonio Corpora (1909-2004).

Mamă Pământul - Tată Cerul Vreau să-mi trăiesc EU-I

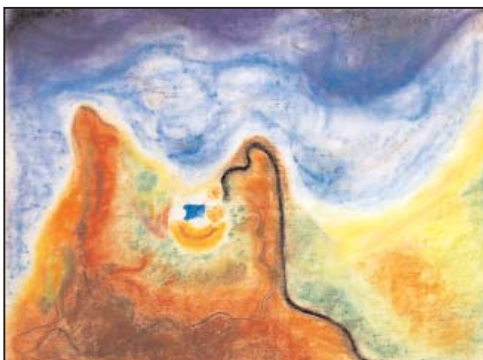
Giampaolo TROTTA

În operele artistei germane Barbara Walder – care în lunile mai și iunie ale acestui an a avut două expoziții în România, la Pitești (în sediul Bibliotecii Județene „Dinicu Goleșcu”) și la Curtea de Argeș (la Centrul de Cultură și Arte „George Topîrceanu”) – putem avea două niveluri de lectură, distincte, dar inextricabil legate între ele. Primul este cel estetic, cu implicațiile sale compoziționale și cromatice. Lirismul său informal se referă în mod clar la estetica de reinnoire introdusă de Alfred Otto Wolfgang Schulze (1913-1951) – Wols – și reflectă curentul Abstract, combinat cu cel Informal. Acest prim nivel este cu siguranță ceea ce atrage mai întâi atenția

observatorului, dar, dacă ne-am oprit numai la acesta, am rămâne la suprafața operelor Barbarei.

În afară de parametrii estetici și de „istorie a artei”, picturile sale se citează deopotrivă cu „inimă” și „mințea”, pentru a putea să ajungem la contemplarea esenței lor.

Culorile sunt „aruncate” pe pânză într-un mod gestual și instinctiv și abia mai târziu „apar”

sau, mai bine spus, „răsar” forme spectrale care incendiază de semnificație tablourile. Așa cum se întâmplă cu o mulțime de opere de avangardă din secolul al XIX-lea, picturile și sculpturile artistei nu vor să fie doar o simplă contemplare estetică a frumosului, ci mai degrabă încurajarea unui mesaj puternic, uneori incomod, întotdeauna în cumpănă între universul interior, îmbibat de nemulțumiri existențiale, și o componentă socială, intim ancorată problemelor universale ale justiției, situației de a fi femeie, de împărțire al progresului uman care nu distruge.

Arta sa devine un imn al elementelor primare – Pământul, Aerul, Apa și Focul. În acest fel, abstracția lirică, în mare parte emoțională și gestuală, nu se ridică niciodată la nivelul de protagonist absolut al operei, ci constituie spațiul eterat, lichidul amniotic în care fluctuează și sunt recompuse figurile texturale dense, exprimate

Număr ilustrat cu lucrări ale Barbarei Walder.

Definiția lingvistică abstractă a artistei Barbara Walder nu respinge legătura cu natura, astfel încât pictura sa se poate califica, folosind un termen deja utilizat de Lionello Venturi (1885-1961) despre „Gruppo degli Otto” (Grupul celor Opt), ca o formă de „abstract-concret”, termenul „concret” asociat abstracțiunii fiind corespunzător termenului „figurativ” sau, cel puțin, celui fragment de figuratie care în cele din urmă reapare în lucrările sale.

Barbara își bazează neobositul experiment artistic pe culoare, ca element primar, unic și inconfundabil, care marchează însuși actul pictural și creativ. A descoperi culoarea care este în noi, prelungindu-ne universul spiritual dincolo de moartea fizică, devine riguros și kantian un „imperativ categoric” al modului său de a picta, un mod, se poate spune „astrosolic”, impregnat adică de o astronomie-astrologie spirituală. Doar culoarea este cea care domină diviziunile de peisaje sintetice compuse din „pământ” și „cer”. În impresia cromatică, fructul se dezlanțuie direct din suflet și este, într-un anumit sens, *Verbum* și numai după aceea încep să apară „imaginile”, care, „captive” în materie și culoare, se eliberează în mod natural, cu forțe proprii, apărând încet-încet în Lumină, evocate de la nivelul inconștient la cel rațional și auto-conștient. Aceste imagini de figuri apar și se ridică din culoarea zgrunțuroasă, din pulbere de pământ și din pigmentii utilizați de ea, pentru a fluctua în eter ca niște ectoplasme într-un fel de dans angelic.

(Continuare la pag. 31)

Semnează în acest număr

- Horia BĂDESCU – scriitor, Cluj-Napoca
- Mihaela MALEA STROE – scriitor, Brașov
- Sorin BULIGA – istoric al artei, Târgu-Jiu
- Gabriela CĂLUȚIU SONNENBERG – scriitor, Spania
- Dragoș VAIDA – prof. univ., București
- Constanța VAIDA HALITĂ – arhitect, București
- Florin HORVATH – scriitor și ezoterist, Zalău
- Constantin C. PETOLESCU – istoric, București, membru corespondent al Academiei Române
- Ilie POPA – prof. univ., Pitești
- Marin BEȘCUCĂ – scriitor, Botoșani
- Georgeta RUȘU – prof. univ., București
- Ștefan BUZĂRNESCU – prof. univ., Timișoara
- Acad. Alexandru SURDU – București
- Acad. Gheorghe VLĂDUȚESCU – București
- Elis RÂPEANU – scriitor, București
- Tudor NEDELCEA – scriitor, Craiova
- Florian COPCEA – scriitor, Drobeta Turnu-Severin
- Aureliu GOCI – scriitor, București
- Paula ROMANESCU – scriitor, București
- Ion PĂTRAȘCU – diplomat, București
- Nicolae MELINESCU – publicist, București
- Dan D. FARCAȘ – scriitor, București
- Mircea OPRITĂ – scriitor, Cluj-Napoca
- Giampaolo TROTTA – istoric de artă, Italia

Ars longa...

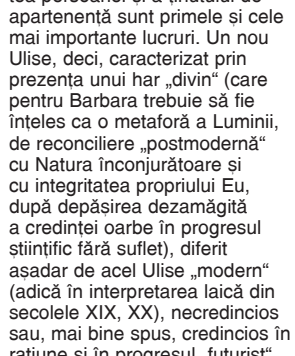
(Urmare de la pag. 32)

Spre deosebire de gândirea modernistă, care a recunoscut o importantă supremă unor idealuri ca raționalitatea, obiectivitatea și progresul, „postmodernismul” Barbarei se întreabă de sine și ne întreabă și pe noi despre existența reală a unor astfel de idealuri „absolute”, punând în evidență modul în care aceste concepte sunt uneori doar aparente.

Cred că Barbara este puternic atrasă de scene subsumate chiar curgerii vieții și morții, sintetizate într-o constelație existențială formată din vis, destin, caracter, curaj, călătorie, iubire universală și iertare, din *Paradisul pierdut* și din Sfintele Scripturi.

Barbara dă o idee despre „Tara Promisă”, o metaforă a unui obiectiv care trebuie atins sau recucerit, dar nu atât de utopică pe cât s-ar putea crede. Pictând realitatea cu trăsături puternic marcate de o nouă dimensiune abstractă, fantastică și simbolică, lucrările artistei sunt îmbinate de un realism psihologic și etic ascuns sub masca alegoriei.

La fel ca în figura lui Ulise de Dante, călătorul Barbarei este total absorbit de rolul său de a fi protagonistul conștient și unitar al propriei istorii moral-psihologice (care coincide cu simbolismul ego-ului și al auto-conștiinței) și este îndemnat să călătorească din impulsul de a „descoperi”. Este la fel ca în *Canto di Ulise* reluat de Primo Levi (1919-1987) în celebra sa carte *I sommersi e i salvati (Înecatii și salvatii, 1986)*, unde exilatul, prizonierul sau evadatul par să amintească faptul că demnitatea persoanei și a ținutului de apartenență sunt primele și cele mai importante lucruri. Un nou Ulise, deci, caracterizat prin prezența unui har „divin” (care pentru Barbara trebuie să fie înțeles ca o metaforă a Luminii, de reconciliere „postmodernă” cu Natura înconjurătoare și cu integritatea propriului Eu, după depășirea dezamăgite a credinței oarbe în progresul științific fără suflet), diferit așadar de acel Ulise „modern” (adică în interpretarea laică din secolele XIX, XX), necredincios sau, mai bine spus, credincios în rațiune și în progresul „futurist”, care naufragiază, totuși, în mod emblematic și în mod „profetic” în apropierea zonei muntoase a Purgatoriului. O afirmație viguroasă a demnității umane în ansamblul său și în unicitatea sa, chiar dacă (asa cum Ulise în opera lui Levi) acest lucru va duce la sacrificiul suprem și la sfârșitul vieții în sine (în același fel în care marea acoperă nava ce se scufundă), viață care fără demnitate nu mai are sens și rost să existe. Această ultimă viziune radicală a lui Ulise, totuși, nu a fost aceea a lui Dante, care admiră, dar, de asemenea, condamnă la un moment dat eroul, deoarece a considerat și întemeiat toată „salvarea” personală numai pe propriile sale puteri, în dezechilibru cu puterile divine; această viziune nu este nici cea a Barbarei Walder, care, oricum, crede că întotdeauna este posibilă o reconciliere a Eu-lui cu globalitatea sa și a Eu-lui cu propriul său pământ nativ: o dorință care devine speranță aurorală dacă însuși Eu-lui aspiră către Lumina externă – în operele sale reprezentată în general în partea de sus și coborând apoi ca să illumineze Pământul. Un Pământ care, în acest fel, redobândește propria luminozitate interioară și o revărsă în jur sub formă de iubire, nu de judecată. În sine, o lume „dreaptă”, dar fără iubire este numai o tiranie, întrucât iubirea este adevărata unire și reunire, singura superioară justiției.

Privitorul este condus printr-un mod simbolic sinuos către adevăruri noi și profunde, asistă, complice, la apariția de scenografii mirabile, la construirea picturală de fabule „frumoase” și de apologii „morale”.

Parafrazând o propoziție a lui Jorge Luis Borges (1899-1986) – „trebuie să deschidem cartea și atunci ei [cele mai strălucite minți ale omenirii] se trezesc” – am putea spune că în picturile artistei Barbara sunt izolate, la fel ca în cărți, cele mai bune spirite, dar tăcute: observatorul trebuie să le trezească și să le lase să vorbească.

Cele două expoziții din România (dintre care cea de la Pitești a fost mai redusă, fiind un preambul la cea de la Curtea de Argeș) sunt centrate pe o temă foarte dragă artistei și ne dezvăluie pe deplin sufletul său pe care am încercat până acum să-l descriem.

Tema principală este călătoria pe care am menționat-o mai devreme: o călătorie de dragoste pentru redescoperirea de Sine, a celui Eu unitar care vrea să trăiască în coerență cu Sine însuși, cu ceilalți și cu natura, reunindu-se în comuniune cu propriul pământ nativ. O călătorie spre *Pământul Strămoșilor*, către propriile rădăcini și propriile origini.

Exact ca un copac înalt, Eu-lui Barbarei își întinde rădăcinile în *Pământul Mamă* și își extinde ramurile către *Tatăl Cerul*, așa cum *Coloana Infinitului* de Constantin Brâncuși, desfășurându-se de la baza pământului, ne dă impresia că se uneste

și se contopește cu Cerul, ca o modernă metaforă a biblicei scări a lui Jacob. Este metafora exilaților și a celor „fugiți” din propria țară, din toate timpurile și de orice națiune, care năzuiesc la reunirea și regăsirea propriului teritoriu ca să trăiască din nou în echilibru, în dragoste și în armonie întocmai cum trăiau în trecut. O cale în același timp înapoi și înainte.

Totul începe cu marea viziune, în mod material și gestual, expresionist, a *Femeii-Pământ* și a darului său primordial, un timp Venus primitivă și *Mater Matuta* care naște și răsare ca Venus din acele „zone geografice” ale sufletului, gravate gestual în pigmenții de pământ ce provin din diverse zone europene, împrăștiati pe vechi foi de hârtie uzate și reciclate. Darul necondiționat, total și dezinteresat al Mamei Pământ este dragostea, un dar care corespunde distincției pe care o făceau grecii din antichitate, între *eros*, pasională dorință de a poseda un altul, și femininul *agape*, iubire dezinteresată care ne amintește acel primat al originilor Matriarhatului la care chiar Barbara face aluzie în anumite opere.

Pictura în sine devine natură și materialitatea densă al culorii devine „carnea” luxuriantă, clobită, umilă și rănită, uneori sfâșiată. Numai în continuarea purificatoare a călătoriei către rădăcinile propriei istorii a vieții sale și a propriei Patrii natale, apar în peisaje spiralele Cerului.

Primul ciclu al acestei „călătorii”, dedicat *Pământului*, începe cu „crucea” de culoare ocră și pământiu a vechilor regiuni ce au fost un timp ținuturi „făgăduite” și „binecuvântate” și apoi „martirizate”, brutalizate și asfixiate, cum sunt Etiopia, Egiptul și Palestina, dar care sunt etiosului teazar păstrat în mod gelos și intim, conservate în *Teritoriile din mine*, urmate de *flash*-urile profetic-poetice, așa cum sunt „Casa Strămoșilor” visată în mod nostalgic și niciodată uitată în lăuntru inimii, râvnitul *Pământ-Lumină*, vechea rădăcină încoronată și strălucitoare a strămoșilor, întrevăzută și indefinit visată cu un miraj, la fel cum mâinile unui orb „zărește” cerurile. *Deasupra paginilor trecutului*, în acel palimpsest asupra căruia se strălucesc propriile experiențe crude

ale vieții petrecute, însă nu cea într-adevăr „proprie”, încet-încet, adevărata Lumină risipește întunericul și luminează reala viziune de Sine, mângâie, redă aur pământului amăgit, strivit, violat și fals iluminat de iluzii, redă aur materiei ce strigă pătrunsă acum de impulsul încurajator al dragostei recăstigate. Și, din întuneric ascuțitei stânci dure a regatului mineral, efluvii strămoșilor pune în mișcare pasărea care se desprinde de la pământ zburând către zări luminoase.

Acest „Pământ al Strămoșilor” nu trebuie căutat în mod insistent numai cu propriile forte (cum, în schimb, făcea menționatul Ulise a lui Dante): conștiința Eu-lui trebuie să fie o predispoziție a inimii către iubire pentru altii, pentru a deveni un vas „virginal” al Luminii însăși, ce te întâmpină, te „ridică” și te conduce – precum „pescarii de oameni” din evangheliile – către „pământul promis” strămoșilor. În acest mod, spiritele din pământ pot să se illumineze și să se reaprindă. Altfel spus, în al doilea ciclu al *Cerului*, Lumina inimii se revărsă, pregătită să fie „pescuită”, salvată, reunită.

Într-un dinamism lent, calm și cadent, ascensional, alcătuit din alegorice imagini de nori, culoarea violet simbolizează transformarea, iar Cuvântul (*Verbum*) aduce dragoste și viață, și nu judecăți și sentințe. Ca un *Cântec al balenelor*, reprezentând pentru Barbara „arhanghelii mării”, inima și lumina retransmit viață și energie întunericului pământului. *arhanghelul Mihai* răspândește – chiar dacă felul cum o face poate fi la început „usturător” și dureros – Lumina însăși, iar pământul nu mai este separat de Sine și străin.

În cele din urmă, în secțiunea a treia, reparația Eu-lui, a conștiinței de a fi armonios în dialog cu propria țară „amară”, care, acum, nu mai este „amară”, pentru că înăuntrul său există o lumină care luminează esențe cristaline pure, care o percep ca un „Sfânt” Graal: eterici *licurici* în descompunere, fluctuanți și dansanți în adâncul întunecatelor păduri, care ne acompaniază, conectează și reunesc Cerul cu Pământul, devin euritmice modulații voalate de culoarea ametistului, cu reverberații lunare și argintii. Subconștientul și rațiunea se întrepătrund și se estompează unul pe celălalt, cu ajutorul inimii neînfricate a unei renașcute *Leoalice*. Pribeagul, deci, ca un renașcut copil, cu umilință, poate fi eliberat din stratificatul turn înălțitor cu ajutorul *focului-jongleur* ce dansează (care topește, contopește, unifică, fără să distrugă) și se reconciliază cu propriul teritoriu, cu Luminosul oras „din vârful muntelui” menționat în *Evangelii*. În acel moment, nu vor fi persecuții și holocaust, deportări, fugi, exiluri, diaspore, rasism și dezrădăcinarea oamenilor din propria țară, nu vor fi nedrepte tribunale inchișionale, nici justiții ai morții și ai exterminării, care despart în mod sadic oamenii de propria Tară, de propria cultură, care fragmentează Eu-l și îndepărtează spiritul și sufletul, lăsând trupul și pământul singure, devenind numai inertă și devastată materie martirizată.

În acel moment, un impuls, o lumină albastră poate străbate pământul ca un vânt creator, pentru a face să se întrezărească regale figuri de strămoși-femei într-o imagine care redevine un port sigur, reinnoita și regăsită țară natală a unui Ulise – de data aceasta homerice – care, plângând de fericire, acostează în portul său Itaca, strângând între mâini, în genunchi, bulgărele de pământ drag pătruns deja de lacrimi și sânge. Numai în acel moment Eu-lui poate ajunge la completarea sa cu Lumina ce traversează, pătrunde Pământul, cu propriile rădăcini solide din nou, puternic înfipte în pământ, și cu ramurile ce îmbrățișează Cerurile fără margini. Este o răscumpărare definitivă și luminoasă a persoanei în toată complexitatea sa, salvarea propriei țări îndurerate, care a pierdut violența amară indusă de sfâșietoarea dezrădăcinare. Un ținut niciodată uitat de exilații, emigranții de ieri și de azi, de cei săraci și neputincioși, care pe vremuri erau subjugati și înrobiți sau care, la începutul secolului al XX-lea, plecau în căutarea norocului de peste mări, în cele două Americi, care au fost deportați de brutalitatea nazistă și asistă, care au fost privați de libertate de către sufocante dictaturi comuniste, morți în închisori, în deportări în Siberia și în Gulag și care în zilele noastre mor în „mormântul” Mediteranean, în disperatele lor „căruțe” de mare.

(Continuare la pag. 30)

Toate-s vechi și nouă toate...

Cu totul altfel devine situația în fața unei Camere noi și a unui guvern nou. Aci monarhia vecină nu poate invoca în favoare-i făgăduințele ce i s-a făcut de-un guvern trecut, de vreme ce chiar aceste făgăduințe pot fi cauza pentru care guvernul trecut va fi căzut. Numai o Cameră nouă și liber aleasă, numai un guvern cu desăvârșire altul, a cărui opoziție nici să pară a fi de comedie, ci să fie răsărită din chiar convingerea țării, ar sta cu totul neangajat în fața cestiunii dunărene.

N-avem nevoie a adăoga de câtă importanță este libertatea de acțiune a unei noi Camere. Cestiunea Dunării nu este atât de simplă după cum s-ar părea la prima vedere, căci Dunărea fiind una din principalele căi de comunicație pe care se introduce la noi industria străină, monopolul navigațiunii austriece înseamnă totodată pân-la un grad oarecare monopolul importului austriac. De soluțiunea ei atamnă sorții de izbândă a întregii noastre politici de emancipare economică; o politică al cărei adversar interesat este în linia întâi monarhia vecină. Interesele reciproce nu sunt identice, după cum are bunătatea a susține contele Andrassy, ci, în cazul cel mai bun, ele sunt armonizabile. Nu concesii se pot cere, nu concesii se pot da. Ceea ce se poate face este a se cunoaște în marginile adevărului care sunt industriile ce se pot înființa cu succes la noi, și care prin umare ar trebui apărute, și care sunt acele ce nu se pot înființa și ale căror produse s-ar putea introduce din Austria. Astfel numai interesele economice s-ar armoniza reciproc.

Tot în cercul discuției intră, se-nțelege, și tratarea ce se aplică conaționaliilor noștri de peste munte, care formează aproape jumătatea poporului românesc. Luându-se din calea acestui element piedicile artificiale ce se opun dezvoltării lui intelectuale și economice, dându-i-se liniștea necesară pentru a se ocupa, precum înclină, cu negoțul și industria, Austria ar înceta de-a fi pentru noi o putere atât de străină precum este astăzi.

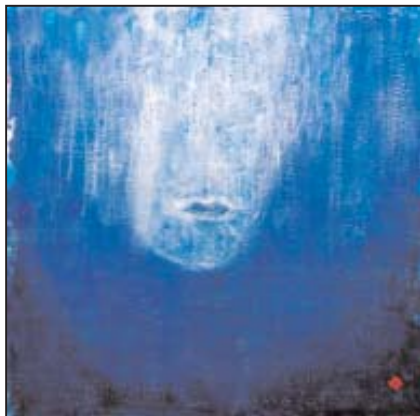
Alte tratări se pot face c-un stat când am avea a schimba grăul nostru pe obiecte industriale produse de românii învecinați; alta e situația când avem a trata cu un stat străin, în care elementul românesc e persecutat și pus în neputința de-a lucra împreună cu noi la opera comună de întregire economică. Nu la cuceriri gândim, și nici putem gândi la ele. Dar gândim la emanciparea materială și morală a poporului românesc de pretutindenea și când conaționali noștri de peste Carpați n-ar fi împiedicați, prin șicane politice ungurești proprii a irita o conștiință cât de blândă, de-a munci în liniște pentru ei, poate că cestiunea dunăreană nici ar exista.

(*Timpu*, 5 noiembrie 1881)

Nu putem ști care e forma pe care Adunarea va da-o răspunsului la mesajul tronului; observăm însă că între discurs și răspuns au intervenit

suspendarea relațiilor Austriei cu guvernul nostru, încât cată a se recomanda Adunării o deosebită precauțiune în privirea parafrazel ce va crede de cuviință a alege. E drept că nici ziarele din Viena nu dau acestei suspendări a relațiilor o gravitate tocmai mare și se poate ca totul să nu fie decât o cestiune de cuviință, de exagerare de termeni. Însă Adunarea cată să țină seamă de-o împrejurare: că ea nu este în stare a ști prin ce anume pasaj, prin ce anume vorbe din discursul tronului Austria s-a putut simți atinsă. Aceasta ar putea o ști numai atunci când ar cunoaște tratările diplomatice. Cestiunea fiind încă pendentă, nerezolvată nici într-un chip, nici într-altul, guvernul se-nțelege că nu e în stare a comunica Adunării actele respective. De aceea Adunarea, neștiind ce să răspundă tronului într-o cestiune pe care n-o poate cunoaște deocamdată, va fi bine să aibă prudență în parafrazarea celui pasaj din răspunsul ei care va atinge cestiunea Dunării și să nu înăsprescă prin formulări energice o situație care, dacă nu e periculoasă, nu e pe de altă parte nici tocmai plăcută.

Observăm pentru cine știe a înțelege că, cel puțin în aparență, nu ne putem răzima tocmai mult pe contrastul de interese europene în Orient. Atragem bunăoară atenția sferelor noastre parlamentare

asupra atitudinii Bulgariei în cestiunea dunăreană. Ea e, în aparență cel puțin, cu totul în acord cu vederile Austro-Ungariei și desigur că nu de capul ei. Atitudinea statului învecinat ne îndreptățește la concluzia că și un alt stat, cu mult mai puternic și mai determinant în cestiunea aceasta, nu refuză concursul lui Austro-Ungariei. Dintre puterile apusene unele

au o atitudine nehotărâtă, dar, chiar dacă n-ar fi așa, măsura în care ne pot sprijini cată să rămâie necunoscută. Dacă guvernul se bucură de sprijinul cuiva desigur nu e în stare a spune în ce grad și până unde poate uza de acel sprijin, căci, dac-ar spune-o, ar crea tocmai celor mai buni amici ai lui o poziție foarte dificilă în cestiune.

Deducerile ce le putem face din atitudinea statelor slave ale Peninsulei în cestiunea dunăreană ne procură o sumă de cuvinte, ce nu se pot mărturisii, pentru a recomanda Adunării prudență politică în răspunsul la discursul tronului pe care va concepe. Același lucru se poate spune în multe forme și nu trebuie să se uite că forme oricât de precaute, numai bine susținute să fie, nu alterează cestiunea de drept. (*Timpu*, 26 noiembrie 1881)

În sala Orfeu, o trupă mică însă aleasă de artiști francezi dă reprezentațiuni în fiecare seară, oferind astfel publicului bucureștean câteva ore foarte plăcute de distracțiune.

Efectul binefăcător al acestor reprezentații consistă în acea scânteie de artă adevărată prin care se disting oaspeții noștri teatrali. Jocul lor e natural, caracterele cu grijă studiate și libere de exagerare sau de parodie; nimic fals, nimic greoi nu întunecă unitatea sigură și deplină cu care se reprezintă scrierile dramatice. Aceste scrieri pot fi uneori neînsemnate din punct de vedere literar; ceea ce le ridică întotdeauna și le face plăcute este modul de interpretare al artistului dramatic.

De multe ori de-a rândul se dă vodevilul *La Rousotte*, și putem zice că reprezentațiile ar servi de model prin unitatea care domină întreaga reprezentație (*l'ensemble*), cât și prin interpretarea foarte nimerită a rolurilor.

D-nul și d-na Vermeuil, d. Feroumont – artist de mare talent și multă deprindere –, d-na Pèpito, d-nii Perier și Galin, c-un cuvânt toți la un loc și fiecare în parte se-ntregesc atât de deplin pentru a reda totalitatea unei piese încât am dori ca artiștii români mai tineri să viziteze aceste reprezentațiuni, spre a vedea cât respect au francezii pentru piesă și pentru public, cum niciunul din ei nu caută a ieși în relief asupra celorlalți și a monopoliza oarecum efectul, cum toți contribuie pentru a produce un singur efect, acela al totalității piesei, acel dorit de autor și de public. (*Timpu*, 4 februarie 1882)

Monumentul lui Mihail Eminescu de la C. de Argeș

Redactor-șef: Gheorghe Păun

Redacție: Daniel Gligore, Maria Mona Vâlceanu, Constantin Voiculescu

Colegiu redacțional: Svetlana

Cojocar – membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, Florian Copcea – scriitor, membru alUSR și USM, Drobeta-Turnu Severin, Ioan Crăciun – director al Editurii Ars Docendi, București,

Spiridon Cristoceea – conferențiar la Universitatea Pitești, Dumitru Augustin Doman – scriitor, Curtea de Argeș, Sorin Mazilescu – lector la Universitatea Pitești, Marian Nencescu – cercetător asociat la Institutul de Filosofie al Academiei Române, Filofteia Paly – expert național etnolog, Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești, Argeș, Cornel Popescu – director al Muzeului Județean Argeș, Pitești, Octavian Sachelarie – director al Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu”, Pitești, Adrian Sămărescu – conferențiar la Universitatea Pitești, Ion C. Ștefan – profesor, membru alUSR, București.

CURTEA DE LA ARGES

Revistă lunară de cultură

Apare sub egida Trustului de Presă „Argeș Expres” (<http://argesexpres.ro/>) și a Centrului de Cultură și Arte „George Topîrceanu” (<http://culturaarges.ro/>)

Redacția: Str. Schitului 45A, 115300 Curtea de Argeș

ISSN: 2068-9489

Întreaga răspundere științifică, juridică și morală pentru conținutul articolelor revine autorilor. Reproducerea oricărui articol se face numai cu acordul autorului și precizarea sursei.

E-mail: curteadelaarges@gmail.com

Website: www.curteadelaarges.ro

Abonamente se pot face prin Poșta Română (revista apare în Catalogul publicațiilor la poziția 19.178).

Revista poate fi sponsorizată prin intermediul Asociației Culturale „Curtea de Argeș”, CIF 29520540, Banca Transilvania, IBAN RO38 BTRL RONC RTOV 1516 7901.

Curtea de la Argeș

Revistă de cultură

ORAȘ REGAL

Anul X ■ Nr. 6 (103) ■ Iunie 2019

Monumentul din Ștefănești, Argeș

Din sumar:

Horia Bădescu: Partea noastră de logos

Mihaela Malea Stroe: A fi sau a nu fi...
mioritic!

Florin Horvath: Numerație și geometrie
sacră la daci

Constantin C. Petolescu: Creștinismul
în Dacia

Ilie Popa: Făuritori ai Marii Uniri,
martiri în închisorile comuniste (III)

Marin Beșucă: Corneliu Coposu –
ultimul interviu (III)

Georgel Rusu: Despre cultura
de securitate

Elis Râpeanu: Eminescu și credința (I)

Acad. Alexandru Surdu: Românism
și Ortodoxie

Ion Pătrașcu: Amintiri din Cipru

Revista apare cu sprijinul
Primăriei Municipiului Curtea de Argeș
(prin intermediul Centrului de Cultură și Arte),
Trustului de Presă „Argeș Express”
și al Asociației Culturale „Curtea de Argeș”.

Eminescu, 130

Gheorghe PĂUN

Dintotdeauna, iar asta înseamnă dinaintea de școala primară, deci de pe timpul când deschideam primele cărți, le-am asociat lui Eminescu și lui Creangă o aură de legendă, de scriitori *întemeietori*, plasați în vremuri neprecizate, „la începuturi” – inclusiv ale limbii române așa cum o vorbim astăzi. Apoi, mi-am dat seama că „distanța din priviri” până la cei doi este derizorie: Argezezi scria că l-a văzut pe stradă pe Eminescu, eu am cunoscut persoane care l-au cunoscut pe Argezezi...

Două „verigi intermediare” între noi, mai-bătrâni de azi, și Eminescu! Acesta este mesajul: Eminescu e atât de profund și neseșarabil parte a noastră, a simțirii și istoriei românești, a subconștientului colectiv (C.G. Jung), a culturii noastre de adâncime (J. Galtung), îi datorăm, conștienți sau nu de acest lucru, atât de mult, de la atitudinile de relevanță panromânească la sintagme pe care le folosim zilnic, că el este în același timp mit și frate mai mare, monument și coleg de bancă, învățător (subliniez conotația christică a termenului) și părtaș al fiecăruia în *lumea așa cum este*.

Dar, de o sută treizeci de ani, Eminescu a revenit în *lumea-i de lumină*, lăsându-ne mai bogați și mai puternici cu un Eminescu! Pentru că bogat și puternic este un popor care a zămislit un Eminescu, un popor pe care Eminescu l-a iubit ca nimeni altcineva și pentru care a lucrat, supraomenește, Eminescu! Poporul român – și *punctum!* – chiar dacă, mai în trecut sau mai cu insistență, l s-au atribuit/a fost revendicat de multe alte etnii, ba chiar a fost „bănuț” de „legături extraterestre”, ceea ce, poetic vorbind, i se potrivește...

Nu a trăit nici patru decenii, dintre acestea, a scris vreo două decenii și jumătate. Dar „a dat de lucru” din plin și din multe puncte de vedere contemporanilor, a lăsat enorm de lucru posterității. Aș înlocui „enorm”, nu neapărat cu „infini”, ci măcar cu „nesfârșit”, pentru că tematica eminesciană, în sensul cel mai larg al termenului, crește continuu, pe de o parte, prin cunoașterea mai bună a surselor („orice rând din Eminescu merită tipărit”, spunea Iorga, iar visul lui Noica s-a împlinit, manuscrisele eminesciene sunt și tipărite, și disponibile electronic, scanate de Biblioteca Academiei Române – laudă pentru eforturi celor ce s-au îngrijit de asta, începând cu academicianul Eugen Simion), pe de altă parte, deloc paradoxal, crește la „ciocnirea” dintre *zelatori* și *detractori*, fiecare cu exagerările „fișei postului”, adesea doar

efemeride publicitare, dar provocând intervenții ale profesionaliștilor, reacții ale „românilor de rând”, ale iubitorilor de Eminescu, uneori și ale unor instituții – ba chiar crearea unor instituții de specialitate: la Chișinău, eminescologul-instituție Mihai Cimpoi a creat un Centru Academic Internațional „Mihai Eminescu”, cu profil științific și biblioteconomic, [care] asigură acces tuturor la opera clasicului

literaturii universale Mihai Eminescu, valorifică și promovează opera, viața și activitatea poetului prin diverse acțiuni de cercetare, științifice și culturale” (citad din prezentarea Centrului pe pagina sa de internet). Ce poate părea însă, la prima vedere, paradoxal este că mai degrabă delatorii (mercenari unii, cabotini alții) decât zelatorii adaugă exponențialității poetului și gazetarului, dovadă fiind creșterea continuă a bibliografiei eminesciene, a numărului de acțiuni dedicate sau doar numite cu numele său, monumentele noi care i se ridică, ziua lui devenită Zi a Culturii Naționale și multe altele: fiind atacat ca simbol identitar de antiromâniști (mercenari unii, cabotini alții...), el este apărat cu și mai multă ardoare.

Apărarea simbolului identitar care ne apără identitatea... Ce poate fi mai organic frumos și mai eficient, mai traicic?

Frustrant trebuie să fie asta pentru eminescofobi – adaugă că și „astrelor” îi stau de sprijin: 2018 a fost Anul Centenarului Marii Uniri – sărbătoare care trebuie continuată până în 2022, Centenarul Încoronării de la Alba Iulia; anul acesta se împlinesc 130 de ani de la plecarea Poetului din lumea văzută, anul viitor, alt număr „rotund”, 170 de ani de la nașterea sa. O suprapunere semnificativă. A pledat în scris și a lucrat mult pentru unire, pentru aducerea la Tară a Transilvaniei și Basarabiei și Bucovinei, nu a apucat să vadă de aici o Românie de la Nistru până la Tisa, dar și-a imaginat-o, a parcurs-o aproape la pas, a văzut-o de sus reîntregită și iarăși ciopârțită, sunt sigur că ne îndeamnă acum de sus spre o re-întregire firească, în vatra vechii Dacii. Pentru că dacă își zicea el într-o variantă la *Ai noștri tineri*: „Fiți voi romunculi, simt în mine dacul”, dar și în alte locuri. (Detalii în cartea lui Gheorghe Bucur, *Eminescu, zeul tutelar al spiritualității noastre*, Ed. Burebista, București, 2019, unde se vorbește și despre vatra dacică descoperită pe la jumătatea anilor 1970 sub temelgia gospodăriei din Ipotești, unde a crescut Eminescu – vorbă veche: nimic nu este întâmplător sub soare... și nici sub pământ!) Tot la o favorabilă „aliniere a astrelor”: mă gândesc și când constat evidenta resurrecție a dacismului, altă temă identitară cu soartă „izomorfa” eminescianismului: cu delatori și zelatori și cu nesfârșită treabă de făcut în continuare *in media res*.

Multe vorbe memorabile s-au spus despre Eminescu, repet aici una recentă, a unui inspirat vâlcean (P. Răducan), rugându-mă împreună cu el, propunându-vă și dumneavoastră să vă rugați cu noi: *Emineste-ne, Doamne!* Pentru că, ne asigură Nicolae Dabija, *Vremea lui Eminescu n-a trecut. Ea abia vine!*